

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของสถานประกอบการ ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี)

Factors Influencing Decision-Making in the Selection of Auditor Services in the Special Development Zone of Southern Border Provinces: A Case Study of Pattani

สุภาวดี เสนาะกรรม^{1*} สุภาทิพย์ บุญภิรมย์¹ ปันณภัส ทองนุ่น²

Supawadee Sanohkan^{1*}, Supatip Bunpirom¹, Pannapas Thongnun²

(Received: November 9, 2024; Revised: December 23, 2024; Accepted: January 10, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) จำนวน 323 คน การวิจัยนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ค่า t-test และ One Way ANOVA เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของสถานประกอบการ ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านค่าธรรมเนียม รองลงมา คือ ด้านคุณภาพ ของงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านชื่อเสียงและ การยอมรับของผู้สอบบัญชี ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระยะเวลาในการดำเนินงาน และ เงินทุนจดทะเบียน ต่างกันมีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของสถานประกอบการ ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

¹แผนกวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี

¹Accounting Department, Pattani Vocational College

²แผนกวิชาการบัญชี วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี

²Accounting Department, Pattani Industrial and Community Education College

*Corresponding author. E-mail: sonohkan@hotmail.com

คำสำคัญ: การตัดสินใจ ผู้สอบบัญชี พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The purpose of this research was to investigate and compare factors influencing decision-making in the selection of auditor services within the Special Development Zone of Southern Border Provinces (Pattani Province). Data collection draws on using questionnaires survey of 323 executives of juristic persons in the Special Development Zone. This research employed descriptive statistical methods, such as percentage, mean, standard deviation, t-test and one way ANOVA, to to analyze the relationship between variables affecting the decision-making process in selecting auditor services.

The findings revealed that the overall level of decision-making in selecting auditor services for businesses in the Special Development Zone of the Southern Border Provinces (Pattani Province) was rated as very high. For considering each aspect, it was found that the fees ranked as the most influential factor, followed by audit quality, auditors' knowledge and competencies, communication, and auditors' reputation, respectively. Furthermore, significant differences were observed in decision-making levels based on operational periods and registered capital, with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Decision-Making, Auditors, Special Development Zone, Southern Border Provinces

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบันมีการแข่งขันด้านเศรษฐกิจอย่างรุนแรง การดำเนินธุรกิจจึงต้องมีการปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ข้อมูลข่าวสารเข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการตัดสินใจของผู้บริหาร อันจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงฐานะทางการเงิน หรือความมั่นคงของธุรกิจที่จะเป็นสิ่งบ่งบอกฐานะทางการเงินและความมั่นคงของธุรกิจในอนาคต นอกจากนี้รวมถึงข้อมูลผลการดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมาที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเงินทั้งหมดของกิจการ โดยจะมีการนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2558) ดังนั้นเพื่อให้ข้อมูลผลการดำเนินงานมีความน่าเชื่อถือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงกำหนดให้งบการเงินต้องผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งเป็นบุคคลที่ผ่านการกลั่นกรองในคุณสมบัติว่ามีความรู้ ความสามารถเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบงบการเงิน และแสดงความเห็นต่อความถูกต้องตามควรของงบการเงินนั้น โดยปฏิบัติ

ตามหลักการพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป และการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้สอบบัญชีสามารถให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลต่อผู้ใช้งบการเงิน ดังนั้นบริการสอบบัญชีมีความสำคัญ คือ การตรวจสอบบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชี และหลักฐานอื่น ๆ โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เพื่อแสดงความเห็นต่อบการเงินว่างบการเงินที่กิจการจัดทำขึ้นนั้น ชัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ ที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี จะต้องจัดทำงบการเงินและยื่นงบการเงินดังกล่าวต่อสำนักงานกลางบัญชีหรือสำนักงานประจำท้องที่ภายใน 5 เดือนนับแต่วันปิดบัญชี โดยงบการเงินนั้นต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเว้นแต่งบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นกฎหมายไทยที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท รายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท ที่สามารถเลือกใช้บริการการสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีภาษีอากรหรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตก็ได้ ทำให้มีเฉพาะงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัดขนาดใหญ่และบริษัทจำกัดเท่านั้นที่ยังคงต้องใช้บริการจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

จังหวัดปัตตานี เป็นจังหวัดหนึ่งในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีจำนวนประชากรเป็นอันดับที่สองและมีอัตราการว่างงานของประชากรมากที่สุดจากจำนวนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจุบันนิติบุคคลที่จดทะเบียนในจังหวัดปัตตานี มีจำนวน 1,661 แห่ง ในรูปแบบของบริษัทจำกัด มีจำนวน 830 แห่ง และห้างหุ้นส่วนจำกัด มีจำนวน 831 แห่ง มีทุนจดทะเบียนรวมทั้งสิ้น 9,336 ล้านบาท แบ่งเป็นทุนจดทะเบียนในรูปแบบบริษัทจำกัด 6,787.78 ล้านบาท และห้างหุ้นส่วนจำกัด 2,548.48 ล้านบาท (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2567) ธุรกิจเหล่านี้จำเป็นต้องใช้บริการการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทั้งที่ประกอบธุรกิจในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดใกล้เคียง เนื่องจากจังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น อาจมีปัจจัยในการเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี)

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) จำแนกตามประเภทสถานประกอบการ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และเงินทุนจดทะเบียน

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

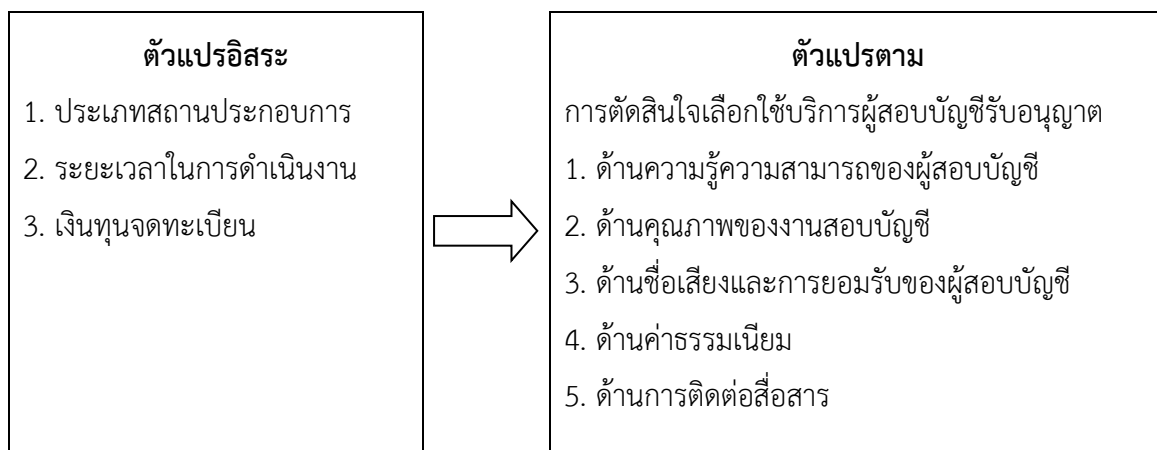
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต คือ ผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 และใบอนุญาตยังไม่ขาดอายุ ซึ่งจะต้องมีพื้นฐานความรู้และลักษณะครบถ้วน ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 กำหนดให้มีการควบคุมการประกอบวิชาชีพบัญชี 2 ด้านก่อน คือ ด้านการสอบบัญชีและด้านการทำบัญชี วิชาชีพด้านการสอบบัญชี ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพสอบบัญชีจะต้องเป็นสมาชิกสามัญของสภาวิชาชีพบัญชี และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี คุณสมบัติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องมีความอิสระจากกิจการที่ตรวจสอบหรือเป็นบุคคลภายนอกของกิจการที่ตรวจสอบเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือในความเห็นของผู้สอบบัญชี เพราะเป็นนักบัญชีที่ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชี และแสดงความเห็นไว้ในรายงานการสอบบัญชี และเนื่องจากผลงานของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบต่อสาธารณะชน

จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ใช้บังคับกับสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีรวมถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ทำบัญชี ข้อบังคับนี้แบ่งออกเป็น 7 หมวด คือ หมวดที่ 1 บททั่วไป หมวดที่ 2 ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต หมวดที่ 3 ความรู้ ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน หมวดที่ 4 การรักษาความลับ หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ หมวดที่ 6 ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ให้ และหมวดที่ 7 ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและจรรยาบรรณทั่วไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี พบว่าอุรุ ศรีทุมขันธ์ (2563) แบ่งการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีออกเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีและทีมงาน ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชีและประสิทธิภาพของสำนักงานตรวจสอบบัญชี ด้านความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารกับผู้สอบบัญชี ด้านค่าธรรมเนียมวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณและมารยาทของผู้สอบบัญชี โดยศึกษากับตัวแปรอิสระปัจจัยองค์กรที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของธุรกิจ จำนวน 3 ตัวแปร คือ รูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ และ ระยะเวลาเปิดดำเนินการ

ประไพพิศ เลียบสือตระกูล และคณะ (2563) แบ่งการตัดสินใจเลือกใช้บริการบัญชีออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีและทีมงาน ด้านคุณภาพการสอบบัญชี ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านค่าธรรมเนียมวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดและกำหนดตัวแปรอิสระ คือ ประเภทสถานประกอบการ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และเงินทุนจดทะเบียน มีตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ด้านชื่อเสียงและการยอมรับของผู้สอบบัญชี ด้านค่าธรรมเนียม และด้านการติดต่อสื่อสาร โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี จำนวน 1,661 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 แห่ง จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยใช้วิธีการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถาม

2.2 ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข

2.3 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 แห่ง แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าอัลฟาเท่ากับ 0.982 ซึ่งถือได้ว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประเภทสถานประกอบการ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และเงินทุนจดทะเบียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ด้านชื่อเสียงและการยอมรับของผู้สอบบัญชี ด้านค่าธรรมเนียม และด้านการติดต่อสื่อสาร

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยการสอบถามผู้บริหารสถานประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี จำนวน 323 แห่ง แห่งละ 1 คน และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมจากหนังสือ วารสาร บทความ และข้อมูลวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ ประกอบด้วย ประเภทสถานประกอบการ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และเงินทุนจดทะเบียน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความถี่ และร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลมาแปลผลตามเกณฑ์ของ Best and Kahn (1993)

5.3 การทดสอบสมมติฐาน ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการแตกต่างกันส่งผลต่อระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกัน วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี โดยใช้การทดสอบ ค่า t - test (Independent t - test) สำหรับตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้การทดสอบ One Way ANOVA สำหรับตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทของสถานประกอบการ		
1.1 ห้างหุ้นส่วนจำกัด	76	23.53
1.2 บริษัทจำกัด	247	76.47
โดยรวม	323	100.00
2. ระยะเวลาในการดำเนินงาน		
2.1 ไม่เกิน 1 ปี	37	11.45
2.2 2 – 4 ปี	109	33.75
2.3 5 – 7 ปี	95	29.41
2.4 ตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป	82	25.39
โดยรวม	323	100.00
3. เงินทุนจดทะเบียน		
3.1 ไม่เกิน 10,000,000 บาท	188	58.20
3.2 มากกว่า 10,000,000 บาท	135	41.80
โดยรวม	323	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประเภทของสถานประกอบการเป็น บริษัทจำกัด จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 มีระยะเวลาการดำเนินงาน 2 – 4 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 และมีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 10,000,000 บาท จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 58.20

ตารางที่ 2 แสดงระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) โดยรวมในแต่ละด้าน

การตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี	4.29	0.32	มากที่สุด
2. ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี	4.36	0.25	มากที่สุด
3. ด้านชื่อเสียงและการยอมรับของผู้สอบบัญชี	4.18	0.29	มาก
4. ด้านค่าธรรมเนียม	4.40	0.25	มากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) โดยรวมในแต่ละด้าน (ต่อ)

การตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.28	0.18	มากที่สุด
ภาพรวม	4.30	0.15	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านค่าธรรมเนียม ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.25) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.25) ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.32) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.18) และด้านชื่อเสียงและการยอมรับของสำนักงานสอบบัญชี ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.29) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) จำแนกตามประเภทสถานประกอบการ

การตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี	T	Sig.
1. ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี	.839	.403
2. ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี	-3.127	.002*
3. ด้านชื่อเสียงและการยอมรับของผู้สอบบัญชี	.880	.380
4. ด้านค่าธรรมเนียม	2.235	.026*
5. ด้านการติดต่อสื่อสาร	-2.509	.013*
ภาพรวม	-3.993	.695

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานประกอบการที่มีประเภทสถานประกอบการต่างกันมีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ด้านค่าธรรมเนียม และด้านการติดต่อสื่อสาร มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินงาน

การตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี	F	Sig.
1. ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี	4.151	.007*
2. ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี	6.632	.000*
3. ด้านชื่อเสียงและการยอมรับของผู้สอบบัญชี	1.691	.169
4. ด้านค่าธรรมเนียม	3.735	.012*
5. ด้านการติดต่อสื่อสาร	7.105	.000*
ภาพรวม	2.943	.033*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า สถานประกอบการที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานต่างกันมีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ด้านค่าธรรมเนียม และด้านการติดต่อสื่อสาร มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) จำแนกตามเงินทุนจดทะเบียน

การตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี	t	Sig.
1. ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี	-3.922	.000*
2. ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี	-3.223	.001*
3. ด้านชื่อเสียงและการยอมรับของผู้สอบบัญชี	-1.857	.064
4. ด้านค่าธรรมเนียม	-2.522	.012*
5. ด้านการติดต่อสื่อสาร	.126	.900
ภาพรวม	-3.940	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่าสถานประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนต่างกันมีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี และด้านค่าธรรมเนียม มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านค่าธรรมเนียม รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านชื่อเสียงและการยอมรับของผู้สอบบัญชีตามลำดับ ดังนั้นการตัดสินใจเลือกผู้สอบบัญชีต้องพิจารณาความเหมาะสมระหว่างต้นทุนและคุณภาพการบริการที่ได้รับเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่ามากที่สุดสำหรับองค์กร สอดคล้องกับการศึกษาของ Jafar and Mollah (2020) พบว่า การแข่งขันด้านราคาเป็นปัจจัยที่สำคัญ โดยเฉพาะสำหรับองค์กรขนาดเล็กถึงขนาดกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของ Firth and Li (2020) พบว่า ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจเลือกผู้สอบบัญชีโดยจะช่วยให้บริษัทได้รับความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และส่งเสริมภาพลักษณ์ของบริษัทให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของอุไร ศรีทุมพันธ์ (2563) พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้ทำบัญชีของธุรกิจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของประไพพิศ เลียบสือตระกูล และคณะ (2563) พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของของอาภัสกร เนืองแสง (2565) พบว่า ปัจจัยในการเลือกใช้บริการสำนักงานสอบบัญชี ด้านความคุ้มค่าของค่าธรรมเนียมมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ มีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่มีความเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงาน และความซับซ้อนของงาน และมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับคุณภาพของงานสอบบัญชีที่ได้รับ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชุตีรัตน์ แจ่มสว่าง (2564) พบว่า ด้านค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้ความสำคัญกับความเหมาะสมของคุณภาพ ความยากในการตรวจสอบ และความสะดวกในการใช้บริการ

2. การเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) จำแนกตามประเภทสถานประกอบการ พบว่าสถานประกอบการที่มีประเภทสถานประกอบการต่างกัน มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ด้านค่าธรรมเนียม และด้านการติดต่อสื่อสาร มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลเป็นเช่นนี้เพราะสถานประกอบการทั้งสองประเภทมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีที่สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกันสอดคล้องกับการศึกษาของสุพรรณฯ สิงห์โต (2563) พบว่า ลักษณะธุรกิจที่ต่างกันทำให้กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้นักงานบัญชีคุณภาพของบริษัทจำกัด โดยภาพรวมไม่ต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินงาน พบว่าสถานประกอบการที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานต่างกันมีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ด้านค่าธรรมเนียม และด้านการติดต่อสื่อสาร มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลเป็นเช่นนี้เพราะองค์กรที่มีระยะเวลาดำเนินงานยาวนานมักจะมีธุรกรรมทางการเงินที่ซับซ้อนมากขึ้น จึงต้องการผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ มีความรู้ความสามารถ และความโปร่งใสในการตรวจสอบ ในขณะที่องค์กรที่ดำเนินธุรกิจในระยะสั้นมีโครงสร้างทางการเงินที่ซับซ้อนน้อยกว่าจึงมีระดับในการตัดสินใจเลือกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ DeAngelo (2020) กล่าวว่า การเลือกสำนักงานสอบบัญชีที่มีความสามารถ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจสอบบัญชีและกระบวนการทางการเงิน และสอดคล้องกับการศึกษาของสุทมาศ พรหมชัย (2565) พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานของกิจการต่างกัน ทำให้กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้นักงานบัญชีโดยรวมต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของณัฏฐา บุญโถ และคณะ (2565) พบว่า หนักรายงานของผู้สอบบัญชีที่มีอายุการดำเนินงานมานานโทของเนื้อหาของสารส่วนใหญ่ใช้คำเชิงลบมากกว่าหนักรายงานของผู้สอบบัญชีที่มีอายุการดำเนินงานน้อย

4. การเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) จำแนกตามเงินทุนจดทะเบียน พบว่า สถานประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนต่างกันมีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี และด้านค่าธรรมเนียม มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลเป็นเช่นนี้เพราะองค์กรที่มีทุนจดทะเบียนสูงมักจะมีธุรกรรมที่ซับซ้อนมากกว่า ซึ่งต้องการผู้สอบบัญชีที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสามารถตรวจสอบบัญชีในระดับที่มีความซับซ้อนสูงได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Pereira and Ferrero (2019) พบว่า การตัดสินใจเลือกสำนักงานสอบบัญชีในประเทศกำลังพัฒนาพิจารณาความสำคัญของความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรม และการแข่งขันด้านราคาค่าบริการ และสอดคล้องกับการศึกษาของซูติรัตน์ แจ่มสว่าง (2564) พบว่า ด้านค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีผลต่อการตัดสินใจซึ่งบางบริษัทมองที่ค่าธรรมเนียมเพียงอย่างเดียวแต่บางบริษัทตัดสินใจจากปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วยจึงมีบริษัทขนาดเล็กบางบริษัทที่ตัดสินใจเลือกใช้ Big four ที่มีค่าธรรมเนียมสูงกว่า ในส่วนของการกำหนดระยะเวลาการชำระค่าธรรมเนียมไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจนคิดว่ามีผลต่อการตัดสินใจน้อยเนื่องจากการตัดสินใจเรื่องค่าธรรมเนียมจะมองภาพรวมเป็นรายปีมากกว่าเพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณและรายได้ของกิจการในแต่ละปี

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านค่าธรรมเนียม รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก คือ ด้านชื่อเสียงและการยอมรับของผู้สอบบัญชี

2. การเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) พบว่า ระยะเวลาในการดำเนินงาน และเงินทุนจดทะเบียน ต่างกันมีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของสถานประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี) แตกต่างกัน ที่ผลเป็นเช่นนี้เพราะสถานประกอบการที่มีระยะเวลาดำเนินงาน และเงินทุนจดทะเบียนต่างกันมีมุมมอง ประสบการณ์ และเครือข่ายในธุรกิจแตกต่างกัน ทำให้มีเหตุผลในการตัดสินใจแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี ด้านด้านค่าธรรมเนียม ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชี ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี และด้านการติดต่อสื่อสาร มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้สอบบัญชีควรตระหนักและให้ความสำคัญกับคุณสมบัติดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณหรือมีการเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่อื่นเพื่อให้ได้รับข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เพิ่มขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2567). ข้อมูลนิติบุคคลและงบการเงิน. ผู้แต่ง.
- ชุดิรัตน์ แจ่มสว่าง. (2564). คุณสมบัติของสำนักงานสอบบัญชีที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัท จำกัดในเขตกรุงเทพมหานครในยุคเทคโนโลยี. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฏฐา บุญโถ, มนทิพย์ ตั้งเอกจิต และสุวรรณา เล้าหะวิสุทธิ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัท คุณค่าด้านการสื่อสารเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ และราคาหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 12(1), 70 – 95.
- ประไพพิศ เลียบสือตระกูล, บดินทร์ภัทร์ สุนบุญรัตน์ และก้องเกียรติ สหายรักษ์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทจำกัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2. วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 7(1), 65-74.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2558). ประกาศสภาวิชาชีพบัญชี เรื่อง กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ปรับปรุง 2558. ผู้แต่ง.
- สุทามาต พรหมชัย. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตจังหวัดนนทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพรรณษา สิงห์โต. (2563). กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคุณภาพของบริษัทจำกัด ในบริษัท เอส.พี.พี.คอนเซ็ปท์ แอคเคาต์ติ้ง จำกัด. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- อุไร ศรีทุมขันธ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผู้ทำบัญชีของธุรกิจขนาดเล็กในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in Education* (7thed.). Allyn and Bacon.
- DeAngelo, L. E. (2020). Auditor Independence, ‘Low-Balling’, and the Quality of Auditing. *Journal of Accounting and Economics*, 20(1), 113-127.
- Firth, M., & Li, Q. (2020). The impact of audit firm reputation on firm selection : Evidence from the UK market. *Journal of Accounting Research*, 58(2), 149-176.
- Jafar, S., & Mollah, M. S. (2020). Determinants of audit firm selection : Evidence from the South Asian market. *International Journal of Accounting and Financial. Journal of Accounting and Financial Reporting*, 10(1), 40-55.
- Pereira, R., & Ferrero, M. (2019). Factors Influencing Audit Firm Selection : Evidence from Developing Markets. *Journal of International Accounting Research*, 18(3), 45-67.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Harper and Row.